

Cursusbeschrijving jaar 2

Studiejaar 2023-2024

Voorwoord

In dit overzicht van het tweede cursusjaar wordt een serie vakken aangeboden. Er is gekozen om voort te bouwen op het fundament dat in het eerste basisjaar is gelegd. De nadruk zal nu vooral liggen op de achtergrond en de liturgie van de verschillende sacramenten en de voorbereiding daarop. In dat laatste zal de catecheet in de toekomst wellicht ook een belangrijke taak gaan vervullen. Met name in de bijeenkomsten over de sacramentenvoorbereiding zal veel ruimte zijn voor interactie met de inleider die uit de praktijk komt en voor eigen inbreng van de student.

NB Alle cursisten volgen de in de linker kolommen beschreven modules. De modules in de rechter kolommen worden alleen gevolgd door de diakenkandidaten.

Module 1

Communicatie, begeleiding en stijl

9 september 2023

Drs. B. Albers

Op deze eerste dag van het nieuwe cursusjaar gaan we met elkaar aan de slag en proberen we inzicht te krijgen in gedrag en communicatiestijlen. Het kennen van zichzelf en herkennen van gedragsvoorkeuren en communicatiestijlen bij de ander staan hierbij centraal. Het geeft concrete handvatten om gedrag, communicatie en begeleiding te versterken.

Module 1b

Theorie van de diaconie

30 september 2023

Drs. E. Hogema

Het kerkelijk spreken over diaconaat en diaconie heeft zijn wortels in het Nieuwe Testament. Vanuit het voorbeeld en de opdracht van Jezus zien we hoe de dienstbaarheid omgevormd wordt tot een basishouding voor iedere christen. In de loop van de eeuwen hebben christenen hun dienst jegens elkaar en de meest kwetsbaren telkens opnieuw vormgegeven in concrete activiteiten. Deze diaconie maakt ook deel uit van de kerntaken van de kerkgemeenschap. Deze module staat stil bij de theoretische achtergronden van de diaconie.

Geestelijke begeleiding geven

30 september 2023

Pastor P. van der Ven

De diaken gaat vanuit zijn ambt en functie ook in gesprek met mensen die hem in vertrouwen nemen. Hij begeleidt hen op hun geloofsweg. Wat is geestelijke begeleiding en wat betekent het voor de diaken zelf om geestelijke begeleiding te geven? Over welke vaardigheden moet een geestelijk begeleider beschikken en wat is zijn rol precies? In deze module zal hierover nagedacht worden en zullen handvatten worden geboden.

Module 2

Sacramenten van doopsel en vormsel

28 oktober 2023

Drs. P. Kuipers

Deze module is een kennismaking met de sacramenten van het doopsel en het vormsel, zowel voor kinderen als voor volwassenen. Er wordt aandacht besteed aan de historische ontwikkeling van de initiatiesacramenten. Vanuit de ritualen (officiële liturgische boeken) zal het verloop van de viering vervolgens worden besproken.

Vorbereiding op doopsel en vormsel

28 oktober 2023

Pastoor M. Meneses Santiago

De voorbereiding op de sacramenten van doopsel en vormsel is een belangrijke taak voor hen die catechese geven en voor degenen die medeverantwoordelijkheid zullen dragen voor de catechese in de parochie. Daarom zal een pastorale beroepskracht 'uit het veld' zijn ervaringen met de studenten delen. Uiteraard is er uitgebreid gelegenheid om eigen ervaringen in te brengen.

Module 2b

Liturgie van het doopsel

4 november 2023

Drs. P. Kuipers

De diakenstudent maakt nader kennis met de liturgie van het doopsel, zoals die in de ritualen van de Kerk is vastgelegd. Hierbij zal de meeste aandacht uitgaan naar de kinderdoop, maar ook het doopsel van volwassenen en de verschillende vormen van opname in de R.-K. Kerk zullen aan de orde komen.

Lezing *Evangelii gaudium*

4 november 2023

Drs. P. Kuipers

In 2013 schreef paus Franciscus zijn eerste apostolische exhortatie over de verkondiging van het Evangelie in de wereld van vandaag: *Evangelii gaudium*. We leven in een samenleving die steeds minder boodschap lijkt te hebben aan God en het Evangelie van Zijn Zoon. We zijn getuige van een snelle ontkerkelijking en secularisering van onze tijdgenoten. Is het (nog) mogelijk God ter sprake te brengen in het publieke debat en bij de mensen van deze tijd? Hoe kunnen we mensen raken met de rijkdom van de Blijde Boodschap en hun laten merken dat het geloof in de Drie-ene God hun leven kan verrijken?

Module 3

Sacrament van het huwelijk

25 november 2023

Diaken A. van Boven

Deze module is een kennismaking met het sacrament van het huwelijk en de liturgie van de kerkelijke huwelijksviering. Hoewel steeds minder mensen zich melden voor een kerkelijk huwelijk is het belangrijk te weten wat de belangrijkste momenten zijn uit deze bijzondere viering.

Huwelijksvoorbereiding

25 november 2023

Diaken A. van Boven

Aan de kerkelijke huwelijkssluiting gaat een tijd van voorbereiding vooraf. Deze bestaat in veel parochies uit één of meerdere avonden met enkele huwelijksparen gezamenlijk en een gesprek met de priester of diaken die zal assisteren in de huwelijksviering. In deze bijeenkomst wordt over de huwelijksvoorbereiding gesproken en worden voorbeelden gegeven. Ook is er ruimte voor eigen inbreng.

Module 3b

Huwelijksrecht

9 december 2023

Mgr. Th. Hoogenboom

Het huwelijksrecht van de katholieke Kerk is het meest besproken deel van het *Wetboek van Canoniek Recht*, dat in 1983 is verschenen. Het omvat de canones 1055-1165 van de codex. Deze artikelen zijn van een bijzonder belang voor allen die pastoraal werkzaam zijn en zich bezighouden met de huwelijksvoorbereiding.

De huwelijksverklaring

9 december 2023

Mgr. Th. Hoogenboom

Een belangrijk onderdeel van de huwelijksvoorbereiding, in het licht van het kerkelijk recht, is het invullen van de 'Status Liber' door de priester of diaken die bij het kerkelijk huwelijk zal assisteren. Deze 'Status Liber' is een formulier dat onderzoekt of de beide huwelijkspartners vrij zijn om een huwelijk met elkaar aan te gaan. Het moge duidelijk zijn dat de diaken moet weten hoe deze verklaring ingevuld dient te worden.

Module 4

Oecumene

20 januari 2024

Drs. G. van Dartel

In deze module wordt in grote lijnen de geschiedenis van de oecumenische beweging geschetst. Vanzelfsprekend wordt aandacht besteed aan de relatie van de R.-K. Kerk met deze beweging, met name in Nederland. Ook wordt stilgestaan bij hoe andere kerken en kerkgenootschappen in deze beweging staan en wat de huidige stand van zaken is.

Ziekenzalving en verzoening

20 januari 2024

Drs. P. Kuipers

De sacramenten van ziekenzalving en biecht worden wel de 'sacramenten van genezing' genoemd. Ze beogen een genezing naar lichaam en/of ziel. Hoewel beide sacramenten door een priester worden toegediend en meestal in de privésfeer plaatsvinden, is het toch zinvol voor hen die een rol in het parochiepastoraat zullen vervullen, iets meer van deze sacramenten te weten. Van beide sacramenten zal in deze module de ontstaansgeschiedenis worden geschetst. Ook zal worden stilgestaan bij hoe de liturgische vormgeving is.

Module 4b

Triniteit

3 februari 2024

Dr. A. ten Klooster

Het geloof in 'één God in drie personen' behoort tot de kern van het christendom, maar is tegelijkertijd ook een van de moeilijkste onderdelen van de christelijke theologie. Het fundament van deze overtuiging vinden we in een alles doordringend patroon van goddelijk handelen, waarvan het Nieuwe Testament getuigt: de Vader wordt in Christus door de Geest geopenbaard. In deze module gaan we in op de ontwikkeling van deze leer en de bijbehorende terminologie.

Mariologie

3 februari 2024

Drs. P. Kuipers

In deze module denken we na over de plaats van Maria in de leer en het leven van de Kerk. We beginnen met een Bijbels gedeelte waarin over de moeder van de Heer gesproken wordt. Vervolgens kijken we naar de historische ontwikkeling van het denken over Maria aan de hand van de vier mariale dogmata. Ten slotte staan we stil bij de huidige leer van de Kerk zoals verwoord door het Tweede Vaticaans Concilie.

Module 5

Sacrament van de Eucharistie

24 februari 2024

Drs. P. Kuipers

Het sacrament van de Eucharistie wordt door het Tweede Vaticaans Concilie gezien als "bron en hoogtepunt van heel het christelijk leven" (*Lumen Gentium*, 11). Dat wil zeggen dat de viering van de Eucharistie het kloppend hart van het geloofsleven is, zowel voor de plaatselijke geloofsgemeenschap als voor iedere gelovige afzonderlijk. Paus Franciscus heeft in een reeks catecheses stilgestaan bij de liturgie en de viering van de Eucharistie. Aan de hand van deze catecheses willen ook wij een aantal fundamentele thema's met betrekking tot dit sacrament bespreken.

Voorbereiding Eerste Heilige Communie

24 februari 2024

Docent nog niet bekend

Parochies en geloofsgemeenschappen steken veel tijd en energie in de voorbereiding van kinderen op de Eerste Heilige Communie. Een jaarlijks terugkerend feest. Of misschien toch niet? Hoe ga je om met het feit dat veel kinderen en hun ouders bijna niets meer weten van de fundamentele uitgangspunten van het geloof? Welke manieren zijn er om kinderen en hun ouders voor te bereiden op hun eerste deelname aan het sacrament van de Eucharistie?

Module 5b

Viering van de Eucharistie:

Liturgie van het woord

9 maart 2024

Drs. P. Kuipers

Vertrekkend vanuit het Romeins Missaal en de inleiding daarop maken we in deze module kennis met de Liturgie van het woord. We kijken naar de dialogale structuur en bestuderen daartoe elk onderdeel afzonderlijk. Daarnaast maken we kennis met de uitgangspunten voor het nieuwe leesrooster volgens het Tweede Vaticaans Concilie en de samenstelling van de voorbede.

Viering van de Eucharistie:

Liturgie van de Eucharistie

9 maart 2024

Drs. P. Kuipers

In deze module leren we het tweede deel van de Eucharistieviering kennen: de liturgie van de Eucharistie. Behandeld wordt de ritus van de verschillende onderdelen hiervan, mede aan de hand van het Algemeen Statuut van het Romeins missaal. Bijzondere aandacht zal worden geschonken aan het Eucharistisch gebed als het hart en hoogtepunt van elke Eucharistieviering.

Module 6

Inleiding moraaltheologie

13 april 2024

Willem Jacobus kardinaal Eijk

De moraaltheologie is een onderdeel van de systematische theologie dat in het opzicht van goed en kwaad, van menswaardig en mensenwaardig, in het licht van het geloof een christelijk antwoord tracht te geven in morele vraagstukken. Kardinaal Eijk, zelf moraaltheoloog, zal een inleiding op de moraaltheologie geven. Daarbij zullen principiële vragen naar goed en kwaad, maar ook heel concrete morele vraagstukken, aan de orde komen.

Catechese in de missionaire parochie

13 april 2024

Dr. T. Schilling

In de missionaire parochie is een cruciale rol weggelegd voor de catechese als het proces om mensen kennis te laten maken met de persoon van Jezus Christus en hen te maken tot Zijn leerlingen. Tim Schilling, medewerker van het Centrum voor Parochiespiritualiteit en van daaruit betrokken bij de conferenties over de missionaire parochie, zal hierover met de cursisten in gesprek gaan.

Module 6b

Diaconale excursiedag

11 mei 2024

Nader in te vullen.

Module 7

Gedragcode Pastoraat

18 mei 2024

Mgr. Th. Hoogenboom

De Kerk als geloofsgemeenschap en als organisatie dient een voorbeeld van sociale veiligheid te zijn. De Gedragcode Pastoraat biedt een kader waarin die sociale veiligheid centraal staat en deze bevat concrete normen als handleiding voor behoorlijk gedrag in pastorale situaties. Het is de verantwoordelijkheid van degenen voor wie de Gedragcode geldt om in alle relaties waarin zij pastorale zorg verlenen alsmede in alle daaraan gerelateerde relaties duidelijke en juiste grenzen te stellen en te bewaren.

Vooruitblik jaar 3 – Presentatie stage en leerdoelen

18 mei 2024

Drs. E. Hogema

Aan het einde van dit tweede jaar zullen de meeste cursisten weten wat hun stage zal inhouden. Deze middag is bedoeld als een wederzijdse kennismaking met verschillende projecten en stageplaatsen ter bevordering van de onderlinge verbondenheid en betrokkenheid.

Module 7b

Stemgebruik en muzikale vorming

1 juni 2024

S. Roskamp

De diaken vervult een eigen taak in de liturgische vieringen. In deze vieringen neemt de zang een belangrijke plaats in. Het is dus waardevol als een diaken zijn stem goed weet te gebruiken, of dat nu in spreken of zingen is. Daarnaast zal worden gekeken naar het repertoire van liturgische muziek zodat de diaken op basis van kennis goede adviezen weet te geven aan koren of cantores.